

Konferencja

BIBLIOTEKA JAKO CENTRUM SPOŁECZNOŚCI

rola edukacyjna i kulturalna

29 PAŹDZIERNIKA 2024

Konferencja **Biblioteka jako Centrum Społeczności** zgromadziło bibliotekarzy, nauczycieli oraz osoby zaangażowane w rozwój kultury i edukacji, których wspólnym celem jest umocnienie pozycji bibliotek jako nowoczesnych centrów wiedzy, integracji społecznej i edukacji.

Konferencja była okazją do wymiany doświadczeń oraz omówienia w jaki sposób można efektywnie wspierać budowanie społecznych umiejętności uczniów. W ramach wydarzenia uczestnicy mieli okazję wysłuchać inspirujących prelekcji, które przedstawiały nowoczesne formy pracy z czytelnikiem oraz rekomendacje ciekawych i wartościowych książek, odpowiadających na potrzeby i problemy zarówno dzieci, jak i młodzieży. Tematy podejmowane w trakcie wydarzenia dotyczyły także bibliotek jako miejsc ochrony wiarygodnych źródeł informacji.

Program konferencji

- **Biblioteka – miejsce mocy.** O projekcie Seen and Heard: Young People's Voices and Freedom of Expression - **dr hab. Justyna Deszcz-Tryhubczak**, prof. UW r oraz **mgr Natalia Jerzak**, absolwentka Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu
- **AI w pracy bibliotekarza** - **Łukasz Braun**, Fundacja Good Culture
- **Wiarygodność informacji w Wikipedii** - **Leszek Dobrowolski**, wolontariusz Wikipedii
- **Literatura [motywacyjna] w zasięgu ręki** - **Wrocławskie Wydawnictwo EMKA**
- **"Impresje". Wystawa Fotografii** - **Anita Gybej**
- **Co warto czytać z nowości dla dzieci i młodzieży - ściągą dla tych, którzy chcą być na bieżąco** - **Agnieszka Kownatka-Ruszkowska**, nauczycielka bibliotekarka w Wydziale Wspomagania Edukacji PBW im. KEN w Warszawie
- **Storytelling i gamifikacja w praktyce szkoły** - **Alicja Krawczyńska**, Fundacja Good Culture
- **W bibliotece – młody czytelnik w poszukiwaniu wiarygodnych źródeł informacji** - **Marta Kulla**, nauczycielka bibliotekarka DBP we Wrocławiu
- **Mandala w edukacji - pomysły na jej wykorzystanie przez bibliotekarzy i nauczycieli** - **Edyta Kilian**, nauczycielka bibliotekarka DBP we Wrocławiu.

dr hab. Justyna Deszcz-Tryhubczak,
mgr Natalia Jerzak

Biblioteka – miejsce mocy

O PROJEKCIE SEEN AND HEARD: YOUNG
PEOPLE'S VOICES AND FREEDOM
OF EXPRESSION

Konferencję rozpoczęła Pani dr hab. Justyna Deszcz-Tryhubczak, relacją z realizacji międzynarodowego, interdyscyplinarnego projektu „Seen and Heard: Young People’s Voices and Freedom of Expression” (2023-2026). Celem projektu jest zainicjowanie sprawiedliwego i inkluzyjnego ruchu społecznego młodych ludzi, którzy przekonani są o fundamentalnym znaczeniu wolności słowa dla każdego człowieka.

W projekcie łączona jest edukacja z kreatywnością, angażując młodzież w działania artystyczne i aktywizm społeczny. Badania prowadzone były w szkołach w Malcie, Niemczech i Polsce, w tym również w Polsce, z udziałem uczniów w wieku 12-14 lat. Współpraca z Amnesty International Polska wzbogaca projekt o perspektywę praw człowieka.

Prelegentka szczegółowo przedstawiła etapy projektu, na które składają się: badania w szkołach, program mentoringu dla młodzieży dotyczący aktywizmu, warsztaty twórczego protestu, szkolenia dla nauczycieli na temat praw człowieka, książka dla dzieci, publikacje naukowe oraz film dokumentalny stworzony we współpracy z dziećmi z Malty, Berlina i Wrocławia.

W trakcie projektu przeprowadzono warsztaty dla uczniów pt. "Czy literatura może nas inspirować do działania". Uczniowie chętnie dzielili się swoimi refleksjami, podkreślając jak istotne jest bycie wysłuchanym i uznanym za pełnoprawnych uczestników debaty. Dyskutowano o prawie do głosu, o tym jak dorośli postrzegają wolność wypowiedzi młodych osób. W trakcie warsztatów uczniowie pracowali z wybranymi książkami poruszającymi trudne tematy, których bohaterowie mierzyli się z różnorodnymi problemami.

Podczas mentoringu młodzież tworzyła filmy protestu. Miała możliwość opowiadania własnych historii, zrozumienia ich potencjału.

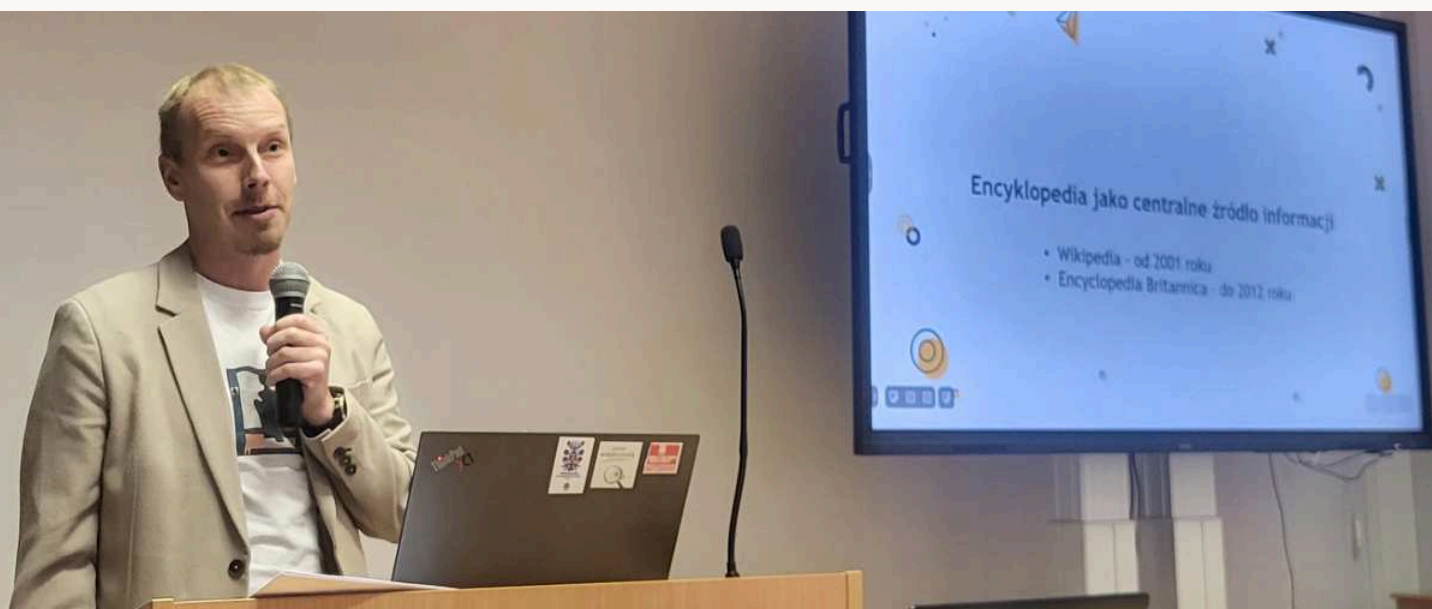
AI w pracy bibliotekarza - Łukasz Braun

Podczas swojego wystąpienia pan Łukasz Braun z Fundacji Good Culture wskazywał jak bibliotekarze mogą wspomóc się narzędziami sztucznej inteligencji oraz jakie wyzwania wiążą się z cyfrową rewolucją. Przybliżył, czym są algorytmy AI, w jaki sposób się uczą. Opisał przebieg dotychczasowego rozwoju AI i przewidywania co do progresu w przyszłości. Omówił specjalizacje narzędzi AI i ich zastosowania. Przedstawił w jaki sposób młodzi użytkownicy Internetu wykorzystują narzędzia AI: dla większości z nich - aż 53 % AI jest źródłem informacji, dla 51 % jest sposobem na generowanie pomysłów i przeprowadzanie burz mózgu.

Natomiast dla aż 46% młodych osób narzędzia AI są pomocą w nauce szkolnej. Prelegent wspominał o wyzwaniach jakie stawia rozwój AI w związku z etyką, prawem autorskim i ochroną danych. W trakcie wystąpienia Pan Łukasz Braun przedstawił sposoby, jak AI może wspierać kreatywność oraz efektywność działań bibliotekarzy i nauczycieli. Przykłady narzędzi AI obejmowały wsparcie pracy własnej, promocję oraz realizację działań animacyjnych i edukacyjnych.

Wiarygodność informacji w Wikipedii - Leszek Dobrowolski

Kolejne wystąpienie poprowadził wolontariusz w Wikipedii - Pan Leszek Dobrowolski. Wikipedia jest największą encyklopedią na świecie. Wprawdzie nie ma swojego komitetu redakcyjnego, jednak nad jej hasłami pracuje ok. 5 tys. osób miesięcznie. Prelegent przedstawił filary działania Wikipedii - przede wszystkim Wikipedia to encyklopedia, przedstawiająca neutralny punkt widzenia. W tematach spornych każda strona konfliktu musi być rzetelnie przedstawiona a źródła treści muszą być wiarygodne i weryfikowalne.

Prelegent opowiedział w jaki sposób czytelnik Wikipedii w razie wątpliwości może sam zweryfikować wiarygodność danego hasła, np. poprzez sprawdzenie, czy do każdego akapitu, niekiedy także zdania są podane przypisy bibliograficzne.

Ważna jest również odpowiednia hierarchia źródeł, spośród których najwięcej wiarygodności dają prace naukowe recenzowane. W Wikipedii najlepszym artykułem, czyli takim, które są zweryfikowane przez innych wikipedystów, przyznawany jest medal. Edytorzy Wikipedii mogą zaznaczać artykuły do obserwacji, dzięki czemu szybko dowiadują się czy zostały one zmienione. Czytelnik encyklopedii również może podnosić jej wiarygodność, poprzez edytowanie dostrzeżonych błędów lub ich zgłaszanie.

Literatura [motywacyjna] w zasięgu ręki - wrocławskie Wydawnictwo EMKA

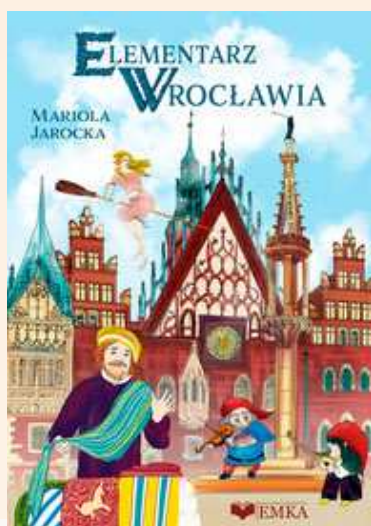
Pan Krzysztof Głuch z Wydawnictwa EMKA przedstawił ciekawe książki regionalnie związane z Wrocławiem, adresowane przede wszystkim do młodych czytelników (dzieci i młodzieży). Tematyka polecanych książek dotyczyła ciekawostek, legend, historii i postaci związanych z naszym miastem. Dzięki popularyzacji wiedzy o mieście, związanych z nim baśniach i legendach, wiele dzieci ma okazję poznać dużo ciekawych opowieści.

Wśród polecanych książek były:

- “Mostek czarownic” Mariusza Urbanka, o legendach wrocławskich.
- “Szlakiem wrocławskich krasnali” Krzysztofa Głucha, dla dzieci w wieku przedszkolnym. Książka ułatwia szukanie, zwiedzanie i poznanie wrocławskich krasnali w plenerze, w formie zabawy.
- “Elementarz Wrocławia” Marioli Jarockiej zawierający informacje o Wrocławiu w przystępnej dla dzieci formie.
- “Wrocław? Ciekawe dlaczego?” Arkadiusza Förstera - z książki można się dowiedzieć m.in. dlaczego wrocławskie tramwaje są niebieskie, dlaczego w fosie miejskiej pływają żółwie, a dworzec kolejowy przypomina wyglądem zamek.
- “Wrocław wydarzenia niezwykle” Wojciecha Chądryńskiego.
- “Wrocław życiowy przystanek” Marka Ferenc - opowiada o niezwykłych postaciach, które żyły we Wrocławiu.

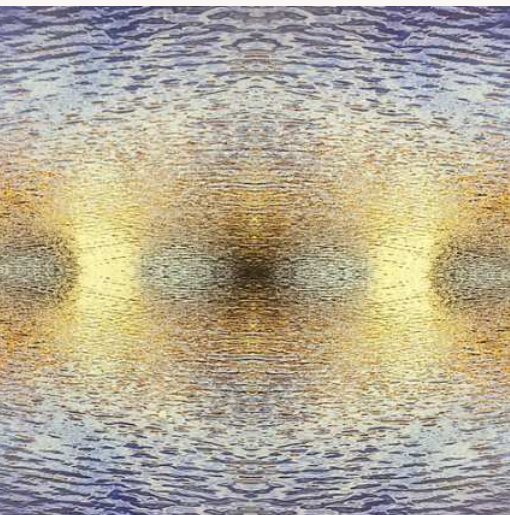
"Impresje". Wystawa Fotografii - Anita Gybej

Wystąpienie artystki-fotografki i bibliotekarki Pani Anity Gybej, dotyczyło jej wystawy fotograficznej "Impresje", którą można było podziwiać podczas konferencji. Prezentowane prace urzekają kolorami, niezwykłą formą, oniryzmem i skomplikowanymi kalejdoskopowymi ornamentami. Pani Anita Gybej podczas wystąpienia mówiła o swojej fascynacji fotografią jako sposobem wyrażania emocji. Zachęcała do tworzenia, realizowania i dzielenia się swoją pasją z uczniami w bibliotece. Sama aparat po raz pierwszy świadomie wzięła do ręki około 30 lat temu, a jej pasja do fotografowania rozwijała się i ewoluowała wraz z nią.

Artystka przeszła przez różne etapy rozwoju fotografii, począwszy od samodzielnego wywoływania zdjęć, poprzez fascynację programami graficznymi, aż po portrety i abstrakcje. Dzięki fotografii nauczyła się akceptacji rzeczywistości w jej różnych formach i odcieniach.

Wystawa jest więc osobistą podróżą przez lata rozwoju, w której widać dojrzewanie zarówno techniki, jak i spojrzenia autorki na świat.

Co warto czytać z nowości dla dzieci i młodzieży - ściągą dla tych, którzy chcą być na bieżąco - Agnieszka Kownatka-Ruszkowska

Podczas swojego wystąpienia Pani Agnieszka Kownatka-Ruszkowska poruszyła zagadnienia związane z budowaniem atrakcyjnego dla czytelników księgozbioru. Zwróciła uwagę na dylemat, przed którym staje wielu bibliotekarzy: choć młodzież chętnie sięga po popularne tytuły, nie wszystkie z nich są wartościowe literacko, a niektóre budzą wręcz wątpliwości co do ich miejsca w zbiorach bibliotecznych.

Powstaje więc pytanie czym się kierować przy kupowaniu książek do biblioteki, jak odnaleźć się w gąszczu nowości?

Przede wszystkim warto czytać samemu, polegać na recenzjach osób, których gust jest spójny z naszym, i o których wiemy, że ich recenzje nie są sponsorowane.

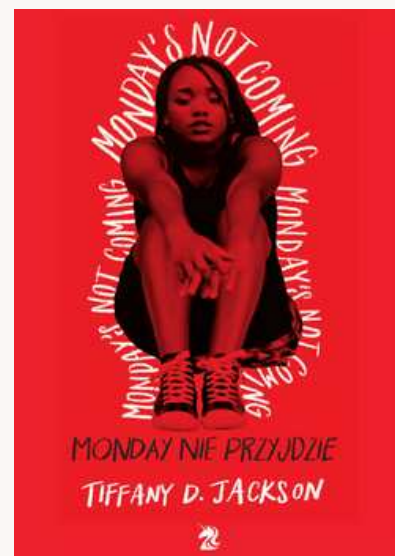

Prelegentka zwróciła uwagę na to, że książki, które obecnie są wydawane to niekiedy pozycje słabe jakościowo, wręcz zawierające szkodliwe treści, często nie poddawane właściwej redakcji. Zadała pytanie, czy ulegać presji czytelników, którzy nalegają na kupowanie takich książek do biblioteki. Wskazała wiele argumentów na "nie": promowanie w tych książkach toksycznych relacji i niszczących sposobów radzenia sobie z trudnościami, traktowanie problemów występujących w treści książek bez głębi, sztuczność, powielanie schematów.

Dla przeciwwagi poleciła szereg książek, które są wartościowe, opowiadające o poważnych problemach, lecz problemy te są właściwie zaopiekowane. Wśród polecanych książek były:

- "Monday nie przyjdzie" - o dziewczynie, która po wakacjach nie wraca do szkoły, a kiedy jej najbliższa przyjaciółka zaczyna drażnić temat, natrafia na mur milczenia.
- "Wrony" - o relacjach w rodzinie, w której mama faworyzuje jedną z córek.
- "Blizny jak skrzydła" o dziewczynie, która straciła wszystko, co miała - rodziców, dom - w wypadku wywołanym przez jej przyjaciółkę, sama została w nim dotkliwie okaleczona. Znajdziemy tu takie tematy jak żałoba, życie po wypadku, postrzeganie piękna.
- "W krainie snów" to historia dziewczyny, która mierzy się z problemem alkoholowym mamy, rozwodem rodziców, byciem odpowiedzialnym za rodzica, a jednocześnie sama musi zadbać o swój komfort wewnętrzny i o swoją przyszłość.
- "Moja przyjaciółka Nore" to powieść graficzna z elementami baśniowości, w której znajdziemy schemat popadania w anoreksję.

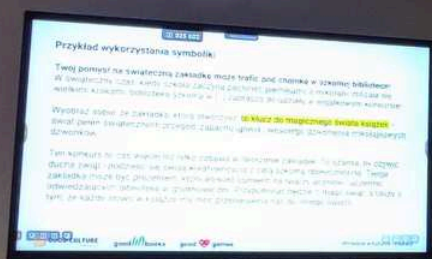
Storytelling i gamifikacja w praktyce szkoły - Alicja Krawczyńska

Pani Alicja Krawczyńska z Fundacji Good Culture przedstawiła sposoby na wykorzystanie storytellingu i gamifikacji w szkole czy bibliotece. Na podstawie kilku projektów pokazała jak skutecznie budować zaangażowanie młodzieży wokół tematów, wydarzeń, postaci czy przedmiotów, poprzez ich gamifikację. Przedstawiła wybrane mechanizmy budowania narracji, zgodnie ze strukturą "podróży bohatera".

Jest to formuła stworzona przez Josepha Campbella, wywodząca się z zauważenia podobieństw w opowieściach całego świata. Prelegentka proponuje wykorzystać do działań bibliotecznych łuk fabularny Campbella - jego etapy to m.in. wezwanie do przygody - pojawienie się wyzwania, któremu bohater musi stawić czoła, kolejne kroki to pokonywanie trudności, punkt kulminacyjny i powrót do bezpiecznego świata/domu, który jednak jest już inny niż wcześniej, dlatego, że to bohater się zmienił pod wpływem nowych doświadczeń.

Prelegentka pokazała na przykładzie gry Balladyna 2.0, że każda książka może stać się grą. Balladyna 2.0 to mobilna gra miejska, dziejąca się w czasach współczesnych. Postacie Balladyny i Aliny to licealistki, w których szkole pojawia się nowy uczeń, youtuber Krikor. W toku wydarzeń okazuje się że Alina znika, a gracze muszą się dowiedzieć co się z nią stało i jaki związek z jej zniknięciem ma jej siostra, Balladyna.

Pani Alicja Krawczyk przedstawiła też inne mobilne gry terenowe, dostępne przy pomocy darmowej aplikacji ActionTrack, które można zrealizować w ramach zajęć bibliotecznych we Wrocławiu, m.in. w Parku Szczytnickim. Gry te wykorzystują storytelling i gamifikację.

W ramach projektu „MOZART”, powstało pięć gier edukacyjnych o tematyce biologicznej, każda z gier ma bohatera, przed którym stają wyzwania:

- Świat według RUDEJ,
- GRYZELDA w wielkim mieście,
- EEE- Ekologiczne eksperymenty ERNESTA,
- Ja brzoza. BJORK,
- Kreatywny KAROLEK.

Gry przeznaczone są dla uczniów klas 6-8 szkoły podstawowej oraz licealistów. Wspierają naukę przedmiotów przyrodniczych, angażując młodzież w sposób interaktywny i nowoczesny.

Natomiast projekt „MODERNIZM TALKING”, to quest dla młodzieży licealnej, którego celem jest odkrywanie i promocja architektury modernizmu. Dzięki zastosowaniu nowoczesnych narzędzi i fabularnej narracji, projekt pozwala młodzieży na interaktywne poznawanie dziedzictwa architektonicznego. Gra rozpoczyna się przy iglicy Hali Stulecia, a jej bohaterem jest budowniczy Hali Maks Berg, który potrzebuje naszej pomocy w związku z pojawianiem się dziwnych zjawisk.

Wystąpienie ukazało, jak wykorzystanie storytellingu i gier mobilnych może wspierać nowoczesne formy edukacji, wzmacniać kreatywność, innowacyjność i pobudzać do rozwiązywania problemów oraz budować zainteresowanie młodzieży nauką i kulturą, przy wykorzystaniu pracy zespołowej.

W bibliotece – młody czytelnik w poszukiwaniu wiarygodnych źródeł informacji - Marta Kulla

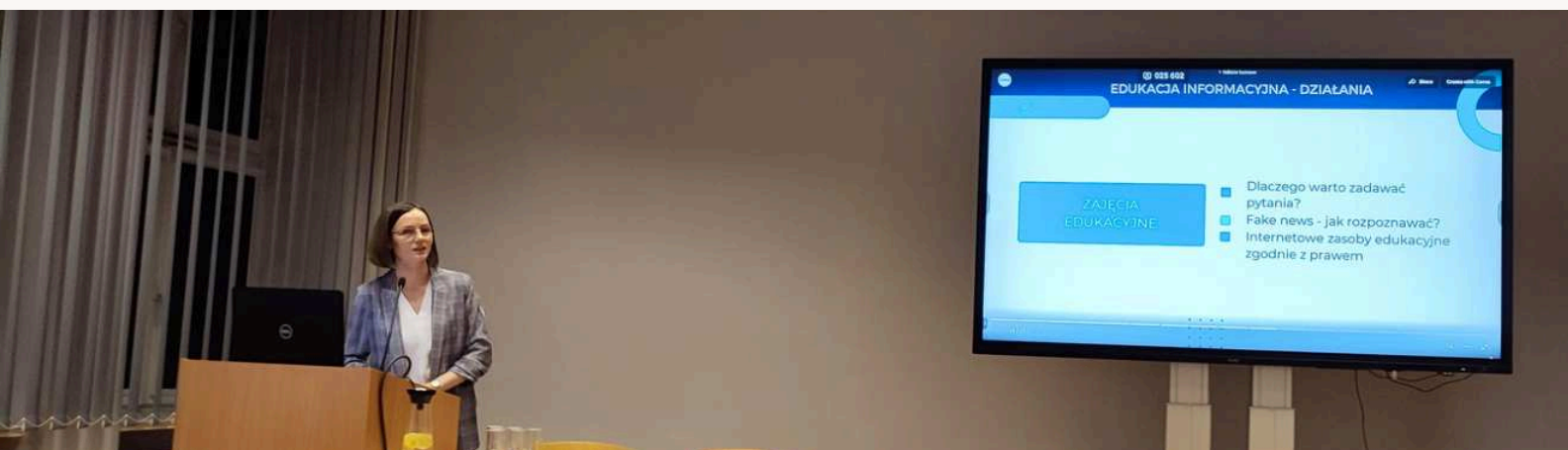

Podczas swojego wystąpienia Pani Marta Kulla podjęła refleksję nad kluczowymi pytaniami: jakie informacje i strategie wyszukiwania wykorzystuje młodzież oraz jaka rola przypada bibliotekarzowi w rozwijaniu kompetencji informacyjnych uczniów. Na początku Pani Marta Kulla opisała siedem filarów kompetencji informacyjnych SCONUL.

Wśród nich są m.in. rozpoznawanie potrzeb informacyjnych, kształtowanie strategii dotyczącej lokalizacji i dostępu do informacji, określenie sposobów uzupełniania luki informacyjnej, czy lokalizacja i dostęp do informacji.

Następnie prelegentka przeszła do sposobów kształtowania tych umiejętności u uczniów, które może wykorzystać bibliotekarz. Zaproponowała m.in.:

- pracę metodą webquestu i wyjaśniła jak ją przeprowadzić,
- konkurs: broker informacji,
- zajęcia edukacyjne “Dlaczego warto zadawać pytania”, “Fake news - jak rozpoznawać”, “Internetowe zasoby edukacyjne zgodnie z prawem”,
- zajęcia dla klas I-III z wykorzystaniem książek Nela Mała Reporterka, ilustrowanych encyklopedii i wyszukiwania informacji o zwierzętach.

Mandala w edukacji - pomysły na jej wykorzystanie przez bibliotekarzy i nauczycieli - Edyta Kilian

Podczas wystąpienia pani Edyta Kilian omówiła różne aspekty związane z mandalą, podkreślając jej znaczenie terapeutyczne oraz potencjał w pracy z uczniami. Przybliżyła pochodzenie mandali i jej istotę, zarówno jako formy artystycznej, jak i narzędzia wspierającego rozwój kreatywności oraz redukcję stresu. Szczególną uwagę zwróciła na rolę kolorów podczas tworzenia mandali, wskazując, jak dobór barw może wpływać na emocje i samopoczucie. Przedstawiła jakie korzyści dla uczniów może wywierać praca z mandalą.

Wśród nich były m.in. rozwijanie zdolności manualnych, konsekwencji w działaniu, wspieranie koncentracji uwagi, usprawnianie ręki, kształtowanie pamięci wzrokowej.

Prelegentka zaprezentowała również techniki tworzenia mandali, które można łatwo zaadaptować w pracy edukacyjnej, zarówno w klasie, jak i podczas zajęć dodatkowych. Wśród sposobów pracy z mandalą znalazły się wyklejanie mandali, układanie czy sypanie. Mandala może być tworzona przez grupę osób, co sprzyja pracy zespołowej i budowaniu relacji między uczniami.

Uczestnicy otrzymali praktyczne wskazówki dotyczące korzystania z dostępnych zasobów internetowych, takich jak gotowe szablony mandali i aplikacje umożliwiające ich projektowanie. Wystąpienie dostarczyło inspiracji do włączenia mandali jako narzędzia wspierającego proces dydaktyczny i wychowawczy.

